

Zeitschrift: Igl Ischi : organ della Romania (Societat de Students Romontschs)
Herausgeber: Romania (Societat de Students Romontschs)
Band: 73 (1988)
Heft: 29

Artikel: Gruppaziuns e cuminonzas religiusas (finizun)
Autor: Sievi, Sep Fidel
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-881691>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. [Siehe Rechtliche Hinweise.](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. [Voir Informations légales.](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. [See Legal notice.](#)

Download PDF: 02.04.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Gruppaziuns e cuminonzas religiosas

(finiziun)

da sur Sep Fidel Sievi

3) *La baselgia neo-apostolica*

La «Baselgia neo-apostolica» ei seformada suenter ils onns 1860. Quella cuminonza religiosa ei sortida dalla «Baselgia catolica-apostolica» (mira sura: II. Cuminonzas specialas, Ischi semestril, nr. 28, p. 44). Ins era desistius ils onns 1860/63 da eleger puspei novs apostels ella «Baselgia catolica-apostolica» suenter la mort da plirs «apostels». Differentas cuminonzas dalla veglia baselgia el nord dalla Tiaratudestga ed en Hollanda han dad ellas anora numnau novs apostels e caschunau cheutras ina separaziun. All'entschatta han ins dau a sesez il num «Allgemeine Christliche Apostolische Mission». Suenter in'ulteriura separaziun ei seformada ina nova cuminonza che porta dapi igl onn 1907 tochen ozildi il num «Neuapostolische Kirche» – «Baselgia neo-apostolica».

Igl ei stau in da quels neo-apostels, F.W. Schwartz, che ha surpriu la part hollandesa ed ha dau las directivas per quella nova cuminonza, surtut quei che pertucca la fuorma dils survetschs divins. Il svilup dalla baselgia neo-apostolica duront ils decennis suandonts san ins veser en connex cun il temps dil prem-apestel (Stammapestel) ual en uffeci. Suenter la mort da F.W. Schwartz ha Fritz Krebs surpriu igl onn 1895 il tgamun sco cau dalla cuminonza. El ha consolidau quei uorden d'in prem-apostolat e dau a quel, vul dir a sesez, ina posiziun zun autonoma ed autoritara. Suenter sia mort, igl onn 1905, suonda il prem-apestel Hermann Niehaus, in um ch'ha giu grond success el propagar e derasar il moviment dils neo-apostolics. Igl onn 1930 suonda lu Johann Gottfried Bischoff, oriunds d'ina famiglia roman-catolica. Naven digl onn 1951 ha quel annunziu, sin fundament d'ina visiun, ch'el vegni duront sia veta aunc a veser il Cristus che tuorna, il giuvenessendi. Quei prem-apestel ei denton morts igl onn 1960 ella vegliadetgna da 89 onns. Naturalmein ha quei fatg caschunau ina greva crisa ella cuminonza neo-apostolica. Pliras gruppaziuns han priu distanza dalla cuminonza principala. Ins ha denton surventschiu ils problems cun declarar ch'il Tutpussent hagi ord motivs buca enconuschents midau siu meini pertuccont il giuvenessendi. Ins ha elegiu in niev prem-apestel ella persona da Walter Schmidt. Quel

ha lu surdau siu uffeci igl onn 1975 ad Ernst Streckeisen ch'ei momentan sesents a Turitg.

La «Baselgia neo-apostolica» vesa sesezza sco cuminonza elegida e la suletta vera Baselgia! Quella preferenza declar'ins tras igl uffeci apostolic. Cheu, en quei uffeci, ei, tenor lur perschuasiun, il Cristus presents e tras ils apostels annunzia Dieus sez siu «plaid per nies temps».

Mo tras il prem-apiestel ed ils auters apostels – momentan dat ei en quella cuminonza rodund 60 apostels – sa la sontga Scartira vegnir declarada autenticamein ed endretg. Era il salit e spindrament, tutta grazia, san ins retscheiver mo tras quella hierarchia. Tras la sigillada che succeda cun l'imposiziun dils mauns d'in apiestel retscheivan ils cartents il s. Spért. Quei act vala, sper il Batten e la s. Tscheina, sco sacrament.

Ils neo-apostolics vesan sesezs sco baselgia culminonta, q.v.d. sco baselgia tenor la veglia dil Cristus ch'ei ussa seformada per ils «davos dis», pia preparada per il giuvenessendi. Mo en ella semuossa igl uffeci apostolic ella fuorma cumpleina e caratteristica. Da cheu anora pren quella cuminonza ina clara distanza da tut las autras baselgias cristianas. Perquei appartegn la baselgia neo-apostolica era a neginas organizaziuns ecumenas.

L'entira «Baselgia neo-apostolica» cumpeglia momentan rodund in milliun commembers; en Svizra ca. 40 000. Ella ei derasada surtut egl in tschess da lungatg tudestg sco era ell'Africa dil sid.

Surtut la veta activa en las cuminonzas pintgas dalla «Baselgia neo-apostolica» ha siu effect attractiv. Quei san ins dil reminent constatar tier quasi tuttas gruppaziuns e cuminonzas religiusas. Cheu sesentan ils commembers pri si ed appellai persunalmein per in pensum u l'auter. L'anonimitad e distanza che regian savens en las baselgias popularas (grondas) paran da svanir cheu e far plaz ad in sesentir sco famiglia.

4) *Perdetgas da Jehova (Jehowas Zeugen)*

La societad dalla tuor da guardia (Wachturm-Gesellschaft) ha sco fundatur il marcadont american Charles Taze Russel (1852–1916). Entuorn ils onns 1870 ei Russel, che veva sez giu ina strentga educaziun ella duc-trina da Calvin, s'alliaus cun ina gruppa parziala dils Adventists. Dalla formaziun religiusa ch'el ha retschiert leu derivan certas ideas e tenutas ch'el ha manteni duront si'entira veta, p.ex. la mod'e maniera d'expli-car la Bibla sco plaid directamein daus da Diu che lubescha neginas de-claraziuns exegeticas; il calcular e quintar ils temps cun cumbinaziuns

da cefras ord la Bibla; la refusada dalla ducrina dalla ss. Trinidad e da l'immortalitad da l'olma. Beingleiti rimna Russel sper quella gruppa adventista in agen cerchel biblic d'amtgs a Pittsburgh ell'USA.

Suenter ch'ils Adventists havevan pliras gadas predetg in termin per la fin dil mund (1872/73, 1874 e 1878) – ed ei fuva buca schabegiau enza-tegi extraordinari – sedistacca Russel dil tuttafatg da quels e fa sias at-gnas calculaziuns: El predi igl onn 1914 sco entschatta dil reginavel da melli onns ed organisescha ina cuminonza religiosa independenta. Igl onn 1879 entscheiva el cun l'ediziun dil fegl «Zion's Watch Tower», la Tuor da guardia da Zion; pli tard porta quella scartira mo il num «Tuor da guardia» (Wachturm). Tras quei mied da communicaziun seformeschan lu plaun a plaun cercels biblics, era numnai «Reuniun».

Russel annunzia: Igl onn 1874 ha il temps final dils davos 40 onns en-tschiet ed igl onn 1914 vegn Jesus Cristus a turnar per la fin dils temps. Suenter che l'uiara mundiala ei bein rutt'ora igl onn 1914, mo che Jesus Cristus ei buca semussaus sco quintau e spitgau, han ins puspei dividiu ora auters datums (1918 e 1925). Pli tard vegn ei lu pretendiu: Jesus ei tuttina vegnius igl onn 1914; el ha mo – per ils carstgauns ussa buca ve-seivels – ascendiu siu tron en tschiel. Ils onns entuorn 1970 vevan ins pu-spei quintau ora che 1975 vegni ad esser il tierm final dils 6000 onns dalla historia dalla carstgaunadad.

Quellas calculaziuns buca severificadas han naturalmein menau pli-ras gadas quei moviment religius en perfetg e difficultads. Il successur da Russel, Joseph Franclin Rutherford († 1942), ha capiu da menar vina-von la causa tras annunziar novs schabetgs ed organisar gl'entir movi-ment autruisa. Dapi igl onn 1931 porta el il num «Perdetgas da Jehova» (Jehowas Zeugen).

Quella societad «teocratica» – aschia numna ella sesezza – ei organi-sada tenor strentgas directivas, da sura e pretenda absoluta submissiun ed obediencia. Dapi Rutherford ei mintgin, pia mintga perdetga da Je-hova, responsabels ed obligaus per la vendita da scartiras e litteratura dil moviment. Mintgin ha da vender litteratura, da dar perdetga dalla car-dientscha – sch'ei fa da basegns era tras il marteri – e da conquistar novs commembers.

Da cheu anora san ins capir la considerabla activitad da quellas «per-detgas»: Tras visetas ellas casas tochen siaden el davos uclaun e tras of-ferir e vender lur scartiras ton sco mo pusseivel.

Dapi il tierz president e cau da quella secta, N.H. Knorr, vul dir dapi 1942, ei mintga territori sigl entir mund partgius en per la lavur missiuna-rica dallas «Perdetgas da Jehova».

La Bibla vala sco sulet fundament per tutta ducrina sco era per la veta insumma. La Bibla ei inspirada da Diu, plaid per plaid. Ins dat gronda peisa sin entginas scartiras dil Veder Testament, surtut nua ch'ellas surveschan per mussar si certas ducrinas gia fixadas avon ni ch'ellas ein adattadas per las differentas calculaziuns e prognosas per la fin dils temps.

Sco Diu tutpussent vala mo Jehova! – Dil reminent: Quei plaid ei ina modificaziun dil num per Diu «Jahvé» ch'ins sa leger schi savens el Veder Testament. Tenor ils linguists hebraics po quella noziun «Jehova» buca constar. – Il Spért sogn vala per las Perdetgas da Jehova sco forza da Jehova, denton buca sco persuna. Jesus ei il medem sco igl arzaungel Michael; el ei veramein daventaus carstgaun, ei morts vid in pal (buca vid ina crusch!) ed ei levas da mort en veta mo spirtalmein, buca cun siu tgierp. Entuorn igl εμπrem d'october 1914 ei Cristus vegnius in-tronisaus en tschiel ed ha entschiet la battaglia encunter las pussonzas dil satan.

La historia dalla carstgaunadad va cun gronds sbargats encunter la fin dil mund, encunter la battaglia finala e totala da «Hermagedon» (Pal 16, 16). En quella battaglia apocaliptica vegnan tuttas naziuns, baselgias e tuts systems da finanzas liquidai; mo las fideivlas «Perdetgas da Jehova» vegnan protegidas. Suenter Hermagedon suonda il reginavel dil paradis da melli onns, vul dir temps e caschun per la davosa decisiun per Jehova.

Quellas profezias cuntegnan el medem mument smanatscha ed invitaziun: «Era ti sas survivor Hermagedon ed entrar en in niev mund, sche ti . . .!»

Ina ducrina speciala dallas «Perdetgas da Jehova» pertucca il diever da saung en spisas, en conservas ni medicaments; era las transfusiuns da saung vegnan refusadas.

Ins accepta buca il batten d'affons pigns, era buca la confirmaziun e la creisma, buca las festivitads da Pastgas e Nadal. Biars usits religios populars ein dismiss.

Las «Perdetgas da Jehova» ein tenor il diember dils adherents la secta la pli derasada sigl entir mund. Igl onn 1976 han ins dumbrau 2 248 390 commembers activs en 210 tiaras e naziuns dil mund. La centrala mundiala ei a Brooklyn/New York. En Svizra munta la cefra da commembers activs a rodund 10 000 ch'ei uni en 206 communitads. Era en nossas regiuns vegnan representants da quei moviment da temps en temps e van dus a dus cun lur «missiun» e lur scartiras da casa tier casa.

Ina collaboraziun el senn ecumen ei, viu dallas «Perdetgas da Jehova» anora, buca pusseivla; quei seresulta ord ils suranumni puncts da lur ducrina.

IV. Ideologias

En questa quarta part dein nus in'egliada sin las schinumadas «ideologias» – en tudestg: Weltanschauungen. Ei setracta dad emprovas e systems ord il temps niev e novissim per declarar il mund e la veta, systems cun tendenzas religiusas, era cun ideas da provegnientscha buca cristiana ni giudaica; pia era tradiziuns e ducrinas ord religius digl Orient, p.ex. hinduissem e buddissem.

Cheu ein da numnar las ideologias dalla teosofia, dil spiritissem, dalla meditaziun transcendentala e dalla antroposofia.

Ual quella direcziun menziunada il davos duei fatschentar nus pli intensiv!

La «Societad antroposofica» ch'ei vegnida fundada igl onn 1913 ei colliada stretgamein cun la veta e l'ovra da dr. Rudolf Steiner.

Rudolf Steiner ei naschius ils 27 da fevrer 1861 a Kraljevec en Ungaria; morts eis el ils 30 da mars 1925 a Dornach, el cantun Soloturn. Steiner ha absolviu la scol'aula tecnica a Vienna ed ei lu staus sco giuven scenziat collaboratur digl archiv da Goethe e Schiller a Weimar. Naven digl onn 1902 eis el secretari general dalla secziun tudestga dalla societad teosofica cun siu center ad Adyar en las Indias. Igl onn 1913 daventa Steiner fundatur dalla «Societad antroposofica». Quella instituziun ha dapi igl onn 1923 siu center a Dornach, cun la scol'aula libra per las scienzias moralas el Goetheanum. Da cheu anora ein el decuors dils onns vegnidas fundadas ed organisadas las scolas da Rudolf Steiner, era numnadas «Scolas Waldorf»: Rodund 130 scolas; vitier aunc ca. 250 sanatoris, clinics e casas da pedagogia curativa.

Treis lingias principalas el patertgar ed agir da Rudolf Steiner ein semussadas gia dapi ses giuvens onns:

1. Rudolf Steiner ha da giuven ensi schabetgs occults, visiuns immaginas e sentupadas cun carstgauns gia morts e cun sperts dalla natira. El ei vegnius pertscharts dallas revelaziuns ord quei che schai davos las caussas ch'ins vesa e sa palpar, gie, da quei mund che stat davos tut e plaيدا tier ils carstgauns.

2. Rudolf Steiner, sez oriunds d'ina famiglia catolica, senta ina ferma afecziun per il catolicissem, en special per il cult. El scriva sez en siu cudisch «Mein Lebensweg» (p. 22): Surtut impressiun fa sin el «quei ch'il sacerdot sco survient dil cult celebrescha e communichescha denter il mund sensitiv e quei mund che survarga nos senns».
3. Sco tierz punct ei da menziunar igl interess da Rudolf Steiner per las ciencias naturalas e la tecnica. Ual cheu, surtut ella geometria, vesa Steiner il mussament e la pusseivladad da far attents sin «las caussas ch'ins vesa buca».

Da cheu anora ei era da capir l'influenza da certas scartiras, specialmein dils tractats da Johann Wolfgang von Goethe, sur dalla morfologia, vul dir la fuorma externa e la muntada interna dallas caussas entuorn ed en nus carstgauns.

El decuors dils onns sepresentan pli e pli clar ils elements principals dalla filosofia da Rudolf Steiner: La noziun dalla «evoluziun» e dil «jeu». Tras la capientscha digl entelletg human s'uneschon la materia ed il spért. Quei daventa cu il carstgaun vegn cunscients dil mund, el qual el viva. Il carstgaun «vesa» aschia sesez sco creatira cun entelletg. Ed entelletg ei libers, «pertgei ina creatira che capescha seseza sto esser libra» (Mein Lebensweg, p. 115).

En Jesus Cristus vesa Rudolf Steiner la culminaziun digl esser human. Tras il Cristus ha ei dau la gronda midada ella historia dalla carstgaunadad, pertgei cheu, en quella persuna, ei per propi secristallisada la antroposofia, vul dir la sabientscha/savida dil carstgaun. Cristus, igl «ault spért dil sulegl», ei s'unius tier il batten el Jordan cun il Jesus da Nazaret. Suenter la mort sil Golgota e la levada ei quei Cristus restaus unius cun la part spirtala, buca veseivla, dalla tiara. Cheu, el schabetg da Golgota, vesa Steiner la victoria historica e cosmica dil spért sur dalla materia.

Quella filosofia ed antropologia da Rudolf Steiner ha giu ed ha aunc oz gronda influenza e consequenza el patertgar ed agir dalla «Societad antroposofica». Quei semuossa sin plirs intschess:

1. Cun las metodos e praticas da meditaziun.
2. Cun sespruar da surventscher in patertgar unilateral mo mecanic tras mussar si che tut las caussas han ina vart spirtala, buca veseivla.
3. Cun presentar in sistem da patertgar universal e compact.
4. Cun dar suatientscha al desideri dils carstgauns da penetrar en regnavels che survargan ils senns da nies tgierp.

En puncts centrals semuossa denton era la cuntradicziun denter quei patertgar antroposofic e la cardientscha cristiana:

1. La religiun cristiana vesa en Diu il scaffider da tut veseivel e nunveiseivel, in Diu persunal ch'il carstgaun sa acclamar ed urar tier el. – La ducrina antroposofa enconuscha buca quei visavi: creatur – creatira, mobein il visavi da materia – spért.
2. La historia da Diu cun il carstgaun ei tenor las scartiras dalla Bibla in permanent dialog denter creatur e creatira. Quei dialog anfla siu punct culminont en Jesus Cristus, il Fegl da Diu ch'ei daventaus carstgaun. – L'antroposofia encuntercomi vesa la historia dil carstgaun sco ina cuntinuada via al daventar materia, tochen tier l'arrivada dil Cristus ch'ha dau la viulta e meina al daventar spért.
3. Il Niev Testament dat perdetga da Jesus il Cristus (vul dir igl Unschiu), dil carstgaun da Nazaret e Fegl da Diu ch'ha purtau la nuviaia dalla carezia divina, ch'enquera il carstgaun e perduna. Quella carezia ei secumplenida entras la levada da Jesus Cristus. – Per Rudolf Steiner ei Jesus in esser zun cumplicau. En quei Jesus da Nazaret ha «il sublim sulegl spirtal, il Cristus», priu per cuort temps dimora sin quest mund.

Quellas declaraziuns antroposoficas plaidan atgnamein surtut digl «esser» da Jesus Cristus, buca ton da sia ovra, numnadamein dil spindrament. La ducrina biblica davart puccau e cuolpa e dil spindrament dil carstgaun tras Jesus Cristus vegn remplazzada ell'antroposofia tras la ducrina orientala dil «Karma» e dalla «reincarnaziun». Quei vul dir: Il carstgaun sto seperfectuar tras atgna reparaziun da ses malfatgs e tras agen svilup cun vegnir danovamein sin quest mund, en in auter tgierp (re-incarnaziun!). Cun atgna prestaziun sa il carstgaun pia spindrar sez.

Cheu cunterfa quella ducrina ad in punct central dalla cardientscha cristiana che di claramein: Nus carstgauns savein buca spindrar nusezs, nus essan vegni e vegnin spindrai tras Jesus Cristus, il Fegl da Diu.

V. Religiuns novas (Jugendreligionen)

Cheu setracta ei da novs moviments religios, da gruppaziuns e «sectas» che semuossan beinsavens sco religiuns da protest encunter las structuradas dils stadis e da confessiuns – religiuns tradiziunalas. Talas «religiuns novas» ein per exempel: «Hare Krishna», la cuminonza da «Scientology», ni era ils «Affons da Diu» (Children of God).

Enteifer quest artechel ei buca pli il plaz d'entrar era ellas ducrinas e praticas da quels moviments religios.

Ponderaziuns finalas:

Sefatschentond cun las ductrinas e praticas da gruppaziuns e cuminonzas religiusas e vesend actualmeim moviments missiunarics era en nos-sas regiuns san ins mo constatar: Ils carstgauns enqueran, era en nies temps, in ambient religius, in dacasa per lur patertgar e sentir. Ed els an-flan gruppas e cuminonzas che paran da corrispunder a lur desideri.

A vesta pli vasta croda ei denton si che quels carstgauns daventan schi savens dependents, gie, magari schizun unfrendas da quei ch'ei ual, sco il franzos di «en vogue». Quei che sepresenta ual il mument pli u-meins casualmeim, para tuttenina da survegnir dimensiuns d'ina provi-dientscha e direcziun da sura. – Quei sa senz'auter esser il cass, ch'in ni l'auter senta siu clom per quella ni tshella decisiun. «Il vent suffla nua ch'el vul», aschia di Jesus a Nicodemus (Gion 3, 8). Mo schi savens eis ei semplameim il «niev», quei ch'ei aunc buca stau cheu, che ha sia attrac-zion. Ed ins ei era promts per alternativas, per quei ch'ei, ni para sil-meins dad esser auter ch'igl usitau e tradiziunal. – Eis ei verameim schi niev ed auter?

Quei che ha cheu muntada centrala ed ei segir era da veser sut igl aspect dalla divina providientscha ei la damonda fundamentala: Surve-schan tals moviments e promovon certas gruppaziuns verameim l'unitad da quels che serefereschon sin Jesus Kristus? Vegn ei buca scaffiu cheu plitost divergenzas e differenzas che cunterfan al spért da Jesus Kristus sez?

Igl apiestel s. Paul admonescha en sia brev a quels dad Efesus cun tutta detschartadad: «Sespruei da mantener l'unitad dil Spért tras il li-giom dalla pasch. Seigies *in* tgierp ed *in* spért, sco vus essas era clamai ad *ina* suletta speronza da vossa clamada. Ei dat mo *in* sulet Signur, *ina* cardientscha, *in* batten, *in* Diu e Bab da tuts ch'ei sur tuts ed en tuts» (Ef 4, 3–6).

Per quell'unitad e pasch ha Jesus sez urau ed el vul ch'ils ses «seigien units» (Gion 17, 12).